

Pontos, mint az atomóra

Ez a képeslap nem térbeli távolságot hidal át. Az idő által lett madárlátta, a nyolcvanas évekből utazott. A Petőfi hídnál álló hajóról írok, ahol bemutatták az Új Modern Akrobatika áldokumentumfilmjét (ami nem is igazán pszeudo). A *Pontos, mint az atomóra* című filmet Molnár Ágnes Éva rendezte Balázs Kata szakmai segítségével. Kata két tanulmányt is írt az ÚMA-ról az *Artmagazin* nyolcvanas évekről szóló különszámaiba, amelyeket Szabó Eszter Ágnessel közösen szerkesztett. Az Új Modern Akrobatika is elválaszthatatlan a nyolcvanas évek második felétől – akkor alakultak. A formáció tagjai szerint emiatt a későbbi generációk csak nehezen érthetik a nyelvüket. Talán én is kicsit így mentem a premierre: a nyolcvanas éveket felkereső turistaként, aki a kétezres években volt gyerek. De ez mégsem így működik. A film nem lineáris időszerkezetű: archív felvételek és újabb performansok képei váltakoznak. Soha semmi nem ismétlődik improvizációikban, mégis mintha semmi nem változott volna. Pillanatköltészetükben előre tudják egymás gesztusait – a néző egy érzékeny térbe kerül, amelyben a négy férfi (ef Zámbo István, feLugossy László, Szemző Tibor és Szirtes János) finom figyelemmel reagál egymásra. Volt egy időbeli konstelláció, amikor kialakult közöttük a kölcsönhatás, de innentől kezdve nem hinném, hogy időhatározóval kéne utolérni az Új Modern Akrobatikát. Holmi évek senki útját nem állják, hogy szeresse, amit együtt alkotnak. (Kergyó Zsófia)

Szirtes János és feLugossy László a filmvetítést megelőző performansz közben az A38 hajón, 2022. május 25., fotó: © Molnár Ágnes Éva

Évelő aromaterápia

Mi történne, ha behunyt szemmel járnánk be a Velencei Biennálét? Például követhetnénk az asszimilációval kapcsolatos félelem és remény esszenciáit a Giardiniben először megnyíló Számi Pavilonban, ahol az installációkat különböző parfümökkel fújták le – ezekből illékony mentőként akár mintát is vihetünk magunkkal. Az Arsenalében megkerülhetetlen akadályba ütköznénk: Delcy Morelos útvesztőjébe – földes-kakaós, fahéjas és szegfűszegek illatának intenzitása változik, ahogy a térben mozgunk. Ha pedig később az Üzbég Pavilonban találjuk magunkat, a hideg acéllapokkal borított tudás kertjét szárított sóvirágok fanyar illata tölti be, míg a háttérben automata zongora játszik. A Palazzo Manfrin termeiben Anish Kapoor (egyik) kiállításán a folyamatosan olvadó viasz keveredik a rozsdás gépek szagával, a földszinti, mennyezetről lelógó megdermedt installáció a méz, az udvaron kavargó tükör pedig a cékla illatára emlékeztet – egyre távolabbról, de még mindig érzem. (Laczi Veronika)

A Számi Pavilon az 59. Velencei Biennálén, fotó: © Laczi Veronika

Szentföldi jelenlét

Május egy napsütéses délutánján néhány művészetkedvelő elzarándokolt a *Praesentia* című kiállításra a hűvösvölgyi Szentföld-templom főhajójába és oldaltermeibe, illetve a templom befejezetlenségéből adódó időtlen transzcendentálisba. A kurátorok az MKE képzőművészet-elmélet szakának végzős hallgatói voltak: Kopasz Éva, Szabó Adrienn és Veres Réka, akik diplomaprojektjük során öt képzőművésszel együttműködve gondolták újra a ferences rend épületét.

A templomot 1940-ben a magyarországi Bauhaus-tendenciákkal asszociált Molnár Farkas tervei alapján kezdték el építeni; haláláig ő felügyelte a munkálatokat. A nemzetközileg is elterjedt Szentföld-mozgalom célja egyrészt az volt, hogy gondozzák a szentföldi zarándokhelyeket, másrészt, hogy az oda el nem jutó hívők számára is átélhetővé tegyék a szakrális élményt, például az eredeti teret imitáló templomok építésével. A budapesti változatot szerencsétlenségére 1949-ben államosították, az építkezés leállt, az épület máig félkészben áll.

A Szentföld szellemét a megnyitón Somló Dávid hangperformansa idézte meg, de a teret már sok alkotó felfedezte a *Praesentia* kiállítás előtt is: helyet adott színházi előadásoknak, rock- és komolyzenei koncerteknek, várostörténeti sétáknak és – ahogy egy túrázós rövidfilmjükből kiderül – a hungarofuturistákat is megkísértette már. (Urbantsok Tímea)

A *Praesentia* című kiállítás megnyitója, Magyar Szentföld-templom. Az előtérben Sarfenstein Ditta és Szemenyei Zsuzsanna *Cancellus* című munkája, fotó: © Tóth Imre

Újrahasznosítás és öröklét

Van valami kísérteties mindenben, ami állandó jelenléte miatt észrevétlenné válik. Ha nem figyelem, nem látom. Pedig a téglá tényleg mindenhol jelen van. Különleges lelőhelyén, a veszprémi Dubniczay-palota pincerendszerében egy több, mint ezerkétszáz darabból álló gyűjtemény látható. A sablonban vetett, karcolt, kézírásos, évszámokkal, helynevekkel, családi címerekkel, királyi pecsétekkel, bélyegekkkel és személyes üzenetekkel ellátott téglák mindegyike a múlt egy-egy darabja, üdvözet saját korából. A Kárpát-medence teljes történetét felölelő kiállításon gondosan elrendezve, egymás mellett sorakoznak a szintén téglákból épített polcokon. A gyűjtemény darabjainak változatossága mellett feltűnő a polcokat alkotók egysége: hasonló méret, forma és színvilág. Az előbbieket az öröklétbe vetett hit miatt lettek időutazók, az utóbbiak a jelenünkről mesélnek, és saját korunkból valók. Efelett lehetetlen észrevétlen elsiklani: az újrahasznosítás korában csak a régi téglákat lehet újra felhasználni. (Tamás Dorottyia)

Friedrich István gyárában készült emléktégla az 1920-as soproni népszavazás után, fotó: © Kóródy László

